

Eivissa, un paradís cap al col·lapse

Els successius rècords turístics amenacen la qualitat de vida de l'illa, després d'haver perdut els millors espais naturals per culpa de la massificació urbanística.

➕ PRIMERES MESURES PER PROTEGIR LES ÀREES NATURALS D'EIVISSA

El Govern declara ineducables les zones més valuoses de l'illa, on es podien fer mansions de grans dimensions.

Les zones més valuoses paisatgísticament d'Eivissa, les Àrees Naturals d'Especial Interès (ANEI) coincideixen sovint amb les zones protegides per la Unió Europea com a Lloc d'Interès Comunitari (LIC) o Zona d'Especial Protecció d'Aus (ZEPA). No hi ha dubte, per tant, sobre la seua vàlua i rellevància ambiental. Solen ocupar muntanyes recobertes de bosc i devora la mar. Malgrat això, però, els anteriors Governos del PP han permès construir-hi mansions residencials a l'interior, a voltes de mides ben poc relacionades amb un espai natural: superfícies de 500 metres quadrats no són rares per a aquestes cases dins una zona teòricament protegida. Tot i que dins les ANEI l'edificació estava més limitada que al sòl rústic comú, era possible obtenir llicència tenint una

parcela de 50.000 metres quadrats. A Mallorca i Menorca, en canvi, les ANEI sempre han estat totalment ineducables.

En la primera normativa de caire territorial per revertir aquesta i altres lleis semblants del PP, el Govern Balear presidit per Francina Armengol ha declarat ineducables les ANEI de les Pitiüses, i ha suspès també altres normes de l'època Bauzà (anterior president autonòmic) que van "desregular tant el territori com el turisme", afirmen des del PSOE, Podemos i Més. Per exemple, se suprimeix la possibilitat de crear nous camps de golf a l'illa d'Eivissa, i es prohibeix també instal·lar indústries turístiques d'oci nocturn a les cases de camp, "que, per exemple, podien convertir-se en discoteques gràcies a les lleis aprovades per

Bauzà", recordava la setmana passada el diputat de Podemos Aitor Morràs.

El conseller de Territori i Urbanisme, Joan Boned (PSOE), ha recalcat que la norma cautelar aprovada per suspendre els articles més polèmics de l'era Bauzà en matèria urbanística i turística durarà fins a 2017 com a màxim, quan s'haurà d'aprovar la redacció definitiva d'aquests aspectes. "De moment, es tractava d'aturar tot allò que fomentava un cert tipus d'especulació", ha dit Boned.

La mateixa norma ha suprimit l'article de la llei turística que permetia als hotelers que renovassin els seus establiments i créixer en alçària, afegint plantes als seus edificis, una llei que va horroritzar els ecologistes des del primer moment.

→ L'augment de turistes és una constant cada any respecte a l'anterior. Les pujades solen ser d'entre el 2% i el 4%, però el 2014 va tenir lloc un autèntic terratrèmol amb un increment mai vist: el 13% en un sol any. El 2016 ja van passar per l'illa més de 2,6 milions de persones, la gran majoria de les quals concentrades durant el període que va de juny a setembre.

Aquesta riada de turistes genera el col·lapse de les infraestructures públiques, que no estan preparades per assumir la població que hi havia quan van ser construïdes, és a dir, fa 10 o 15 anys com a mitjana, però no per l'actual i molt menys per l'enorme volum de turistes que hi ha a l'estiu. És el cas de les depuradores d'aigua residual. Pràcticament totes (n'hi ha 11 a Eivissa) rebentament a l'estiu, deixen de funcionar i llancen a la mar els residus fecals sense cap mena de depuració. La situació és habitual a tota l'illa, però destaquen casos com el de la platja de Talamanca, una de les zones turístiques més exclusives, on des de fa dos anys s'ha de prohibir el bany durant setmanes per la contaminació que arriba a la vorera, procedent d'una depuradora incapaç d'absorbir tot el material que li arriba. El pitjor del cas és que això passa en un lloc on abunden les praderies de *Posidonia oceanica*, la planta submarina protegida per la llei pel seu important paper ecològic.

Segons un informe recent de la Universitat de les Illes Balears, els ecologistes del GEN i la Societat d'Història Natural de les Balears, la capacitat de depuració de les 11 estacions de tractament és de 290.000 persones, però el mes d'agost de 2015 hi havia damunt l'illa més de 360.000 persones, la qual cosa significa que hi ha uns 70.000 individus que no tenen depuradores i veuen com els seus residus fecals van a parar directament a la mar. Això equival a una petita ciutat contaminant el mar de manera continuada durant mesos i mesos.

Més d'una casa nova cada dia

Això és conseqüència de la creixent urbanització del territori, ja sigui en places residencials o turístiques, que genera una població molt superior a la que permeten aquestes infraestructures. El procés d'edificació a Eivissa és intensísim: el 2006, per exemple, s'aixecaren 450 edificis en un sol any, des de cases de camp fins a edificis plurifamiliars, la qual cosa representa més d'una construcció nova cada dia. Però és que, fins i tot durant els anys posteriors de la crisi econòmica, aquestes xifres només es rebaixaren, però no s'aturaren. En 2009, 2010 o 2011 es construïen prop de 100 edificis anualment i ara, és clar, les xifres tornen a pujar, segons posen de mani-

JOAN ANTONI RIERA

La riada de turistes genera greus problemes d'abastiment d'aigua, de saturació automobilística i desaparició accelerada dels espais naturals. A la imatge de l'esquerra, embús a l'autovia de l'aeroport, prop del poble de Sant Jordi.

→ Autoritzar-les. Què fan si s'edifiquen il·legalment? Res. A tot estirar, de tant en tant es treuen de la màniga amnisties urbanístiques per poder legalitzar aquestes obres il·legals”.

Un poble sense aigua potable

Hi ha un lloc a Eivissa on es condensen pràcticament tots els problemes ambientals que pateix l'illa. És el poble de Sant Jordi de ses Salines. Fa seixanta anys, era un grupet de set o vuit cases amb la seva església del segle XV enmig, envoltat de camp de conreu per tots costats. Era una terra fèrtil i a un tir de pedra hi havia la platja d'en Bossa, totalment deserta. Avui, la massificació urbanística que ha patit tant el poble com la platja han deixat irreconeixibles ambdós llocs. A part de la muralla de formigó que ha desfet la platja d'en Bossa, el poble de Sant Jordi és ara un monstre d'habitatges, naus industrials i negocis de tot tipus que donen al lloc

VICENT MARI

l'aire d'un suburbi qualsevol... i, a més a més, envoltat d'una autopista que impedeix als seus veïns anar passejant a la costa com havien fet sempre. Un cinturó d'asfalt ceneix un pinyot de ciment. No sols això: aquesta massificació urbanística ha provocat la total salinització dels aqüífers, de tal manera que l'aigua que surt per les aixetes és

tan salada que no serveix per beure, ni per cuinar, ni per dutxar-se, ni per regar les plantes. L'Ajuntament mateix publica anuncis a la premsa constantment recordant que l'aigua que cobra com a potable no és potable i no és apta per a consum humà.

Com recull el llibre *Ibiza: la destrucció del paradís* (Balàfia Postals, 2015) –vegeu requadre adjunt–, el pitjor és que aquesta massificació urbanística a zones com Sant Jordi o també a Cala de Bou s'ha fet de tal manera que s'han regalat als promotors urbanístics les parcel·les que aquests empresaris havien de cedir obligatòriament al municipi per construir escoles, centres de salut o zones verdes. És així com en tot platja d'en Bossa (l'imperi de Matutes) o Cala de Bou (àrea turística i residencial amb milers de places i cinc quilòmetres de llarg) no hi ha un sol solar on edificar aquests serveis bàsics per a la ciutadania. Això va passar durant les dècades que va governar el PP a l'extens municipi de Sant Josep de sa Talaia, i quan van entrar els progressistes a l'ajuntament (a l'any 2007) van haver de començar a comprar o permutar terrenys per construir aquestes escoles, centres de salut i edificis socials a sòl rústic (on en teoria no és permès), atès que el sòl urbà on havien d'anar estava ja tot ocupat per les promocions privades.

Eivissa és una illa petita, amb platges també petites, però això no impedeix

EL CRONISTA DEL PARADÍS PERDUT

Alex Milian

El periodista Joan-Lluís Ferrer, autor d'aquest reportatge, és també el responsable d'*Ibiza: La destrucció del paradís* (*Quién, cómo y por qué*) (Balàfia Postals, 2015), que dona testimoni del setge que el turisme ha infligit a Eivissa durant els últims trenta anys. L'illa-discoteca es comença a despertar d'una llarga nit de *techno* i, en sortir del *trance*, no és capaç de reconèixer-se davant del mirall.

Alguns ho han anat denunciant any rere any, estiu rere estiu –associacions de veïns, ecologistes i periodistes com el mateix Joan-Lluís Ferrer des d'aquestes pàgines i des del *Diario de Ibiza*–, però ningú ha frenat la disbauxa de ciment, asfalt i vaixells de luxe. Ferrer explica detalladament qui ho ha fet, com ho ha fet i per què ningú no ho ha impedit. Amb una certa tristesa, Ferrer reconeix els culpables: “El poble eivissenc porta mig segle

afanyant-se a destruir la seva pròpia illa. No és estrany, per tant, que els alcaldes i regidors facin el mateix des de les institucions. Si quan, als anys 70, es van conèixer els primers intents de planificació urbanística amb 200.000 o més habitants per a Sant Josep o per a Santa Eulària, els eivissencs haguessin acudit a protestar massivament davant d'aquells alcaldes, s'hauria frenat de segur el desenvolupisme posterior. I, malgrat això, la població va aplaudir aquells plantejaments suïcides.»

Però Ferrer descriu en *La destrucció del paradís* un declivi que va més enllà de l'angoixa constructora insadollable i el lloguer estival de l'ànima eivissenca. Retrata una societat maltractada per terra, mar i aire –les màfies de la droga, la degradació del turisme, l'agressió del medi marí– que està arribant a un punt de no retorn cap a l'illa-ciutat. “Només una gran crisi salvarà Eivissa de la seva destrucció”. Diu Ferrer que aquesta frase és present a la ment de tots els eivissencs. Però alhora escriu aquest llibre-denúncia per salvar les restes del paradís.

JOAN ANTONI RIERA

que els estius quedin saturades amb unes 14.000 hamaques, a les qual s'han d'afegir para-sols, patins nàutics, caiacs de lloguer, salsitxes flotants, *parasailings*, motos nàutiques i tota mena de vehicles i aparells d'oci que ocupen espai tant damunt la sorra com a la mar. "No és possible posar una tovallola a terra", comenten cada vegada més residents, que veuen literalment privatitzada la platja. De fet, hi ha alguns quioscs que s'han convertit ja directament en discoteques, com passa a la platja d'es Jondal, amb escenari amb focus i go-gos, punxadiscos i renou a totes hores. Les hamaques que es lloguen a aquestes discoteques de platja (els famosos *beach-clubs*) poden arribar a ser de 2.000 euros per dia, quan el màxim legalment autoritzat és de 9 euros. Molts residents denuncien que els vigilants d'aquests establiments els impedeixen estar a la platja perquè el seu aspecte no és prou *fashion*.

Mentre tot això passa, les institucions confien en un nou rècord de turistes per a aquest estiu. De fet, acudeixen a les fires turístiques promocionant l'illa amb l'esperança de superar el nombre de visitants de l'any anterior. Ni amb la dreta ni amb l'esquerra s'ha perdut mai aquesta afició pels rècords que amenacen el benestar d'Eivissa. •

NEUS PRATS

«A Eivissa, s'hi ve a especular»

JOAN ANTONI RIERA

El GEN-GOB Eivissa, principal grup ecologista d'Eivissa, afirma que la passivitat institucional és la culpable de la situació actual de l'illa. A més a més, la seva dirigent, Neus Prats, no observa grans novetats en el nou Govern progressista de Francina Armengol.

Quina és la situació ecològica i ambiental d'Eivissa actualment?

—Podem considerar que l'illa es troba en la condició de catàstrofe ecològica en aquests moments. Els recursos naturals com l'aigua estan exhaurits i contaminats, el paisatge

malmès, les infraestructures per depurar aigües residuals estan infradimensionades, la xarxa viària es menja el territori i durant l'estiu es troba saturada; els fons marins son arrasats pels fondejos massius i incontrolats... L'únic parc natural que tenim, Ses Salines, és una discoteca a l'aire lliure a l'estiu. →